

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันโลกกำลังประสบกับสภาวะโลกร้อน รวมทั้งประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบนี้เช่นกัน มนุษย์จึงพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตกลับไปสู่วิถีธรรมชาติแบบดั้งเดิม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 66, 79 และมาตรา 289 ระบุว่า ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟู และมีหน้าที่ บำรุงรักษาจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และรัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, 24 สิงหาคม 2550, หน้า 1-127.)

ทั้งนี้ การศึกษาไทย มีการพัฒนามาจากพื้นฐานดั้งเดิม ด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และสังคมของประเทศไทย รูปแบบการศึกษาในยุคเริ่มต้นเป็นการถ่ายทอดความรู้ ระหว่างกันตามความพึงพอใจของแต่ละบุคคล การศึกษาขณะนั้นจึงไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แต่ระบบการศึกษาในปัจจุบันไม่ทันการเปลี่ยนแปลง การเรียนการสอนในยุคนี้เป็นยุคเทคโนโลยี สารสนเทศจะไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนและครู การเรียนการสอนแบบดั้งเดิมจะลดน้อยลง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนจะเปลี่ยนแปลงไป เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่และจำเป็นต้อง ปรับปรุงโครงสร้างระบบพัฒนาองค์ความรู้ใหม่จากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยเฉพาะองค์กร การพัฒนาการเรียน การสอน และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา (สายพันธ์ สิงห์อ่อน, 2551. เว็บไซต์) ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ตามมาตรา 7 ใน กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและ ความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการ ประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 23 ระบุว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเป็นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และ บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่อง...ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และในมาตรา 27 ให้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็น

ไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษา ต่อ ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542, 19 สิงหาคม 2542, หน้า 1-23)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแกนกลาง สำหรับจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ตลอดจนเป็นกรอบหรือแนวทางให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาที่เกิดจากสถานศึกษานำสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา รวมถึงจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของชุมชน สังคม และประเทศชาติ กำหนดเป็นเนื้อหาสาระและกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องทำอย่างไรที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและหลากหลาย ต้องอาศัยสื่อที่นักเรียนได้เห็นภาพ มีเสียงประกอบ มีเทคนิคต่างๆ มาเพิ่มความสนใจให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมมากที่สุด ซึ่งวีดิทัศน์เป็นสื่อที่มีคุณลักษณะที่ดีหลายอย่าง ได้เห็นภาพและได้ยินเสียงในเวลาเดียวกัน สามารถหยุดดูภาพนิ่ง ภาพช้า หรือดูภาพเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว จะดูซ้ำหลายครั้งก็ได้ และนอกจากนี้ วีดิทัศน์ยังสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียน ช่วยอธิบายเรื่องที่ยากต่อการเข้าใจ หรือสิ่งที่ครูไม่สามารถอธิบายโดยใช้คำพูดอย่างเดียวได้ รวมทั้งการสาธิตกระบวนการต่างๆ ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามก็ได้ โดยธรรมชาติของสื่อกลางชนิดนี้สามารถสร้างอารมณ์ให้แก่ผู้เรียน ตั้งแต่เริ่มต้นการติดตามความเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ ทำให้ผู้ชมเกิดแนวความคิดหรือเกิดมโนทัศน์ในเวลาอันสั้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม คำนึงค่าและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 3)

ดังนั้น คณะผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้นำเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว โดยเลือกเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงานด้านการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ และเน้นความประณีตสวยงามตามกระบวนการงานประดิษฐ์และเทคโนโลยี รวมทั้งเน้นการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทยตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากล มาพัฒนาเป็นวีดิทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยใช้วีดิทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้วีดิทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น จากการใช้วีดิทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 2,040 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนท่าชัยวิทยา อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

วีดิทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ คือ กระบวนการหลักในการสืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา และการสาธิตวิธีการสานตะกร้าอเนกประสงค์ด้วยผักตบชวา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วีดิทัศน์ หมายถึง สื่อประกอบการสอนประเภทภาพอันเกิดจากการใช้แผ่นวีดิทัศน์ เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา ซึ่งส่งสัญญาณภาพและเสียงออกทางเครื่องรับโทรทัศน์ โดยผ่านเครื่องเล่นวีดิทัศน์ และสามารถนำไปใช้ได้หลายครั้งกับเครื่องเล่นวีดิทัศน์และเครื่องรับโทรทัศน์

2. สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา หมายถึง การนำภูมิปัญญาชาวบ้านด้านงานจักสานมาแปรเปลี่ยนผักตบชวาซึ่งเป็นวัชพืชไร้ค่าให้เป็นผลิตภัณฑ์จักสานด้วยผักตบชวาที่สวยงาม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย

3. ประสิทธิภาพของวีดิทัศน์ หมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินคุณภาพของวีดิทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้มาจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียน ต้องได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้มาจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและการประดิษฐ์ชิ้นงานด้วยผักตบชวา ต้องได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 2,040 คน

สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. วิดีทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวีดิทัศน์ประกอบการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง สืบสานงานสวยด้วยผักตบชวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าระหว่างเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05